

Сьогодні ефективними цифровими технологіями в сфері охорони здоров'я є: «електронна медична карта, електронний рецепт, внутрішнє спілкування працівників медичних закладів, електронне направлення, автоматизація етапів процесу тощо. На цій основі підтримуються, доповнюються, або виникають нові цифрові медичні послуги, такі як: e-Triage (інструменти зв'язку та бази даних), роботи для клінічної логістики, телемоніторинг пацієнтів з хронічними захворюваннями, маршрутизація потоку пацієнтів, медичні чати, засоби профілактики, теледіагностика тощо» [1]. Перспективним напрямом є цифрова терапія [2], яка передбачає використання доказово підтверджених стратегій ведення пацієнтів і рекомендації щодо лікування та профілактики різних патологій.

Список використаних джерел:

1. Олійник Д.І. Економізація ринку цифрових медичних послуг: Впровадження міжнародного досвіду стандартизації. Національний інститут стратегічних досліджень. 2020. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/cyfmedposlugu.pdf> (дата звернення 02.11.2024).
2. Цифрова терапія: на шляху до нової охорони здоров'я. URL: <https://www.medznat.com.ua/practice/medical-billing/digital-therapeutics-transforming-the-future-of-h> (дата звернення 01.11.2024).
3. Ciurea AV, Cooper CL, Avram E. (coord). Managementul sistemelor și organizațiilor sănătății, 2010, Editura Universitară «Carol Davila», București.
4. Donabedian A. (2005). Evaluating the Quality of Medical Care. *The Milbank Quarterly*. 2005. № 83(4). URL: <https://improvement.nhs.uk/documents/2135/measuring-quality-care-model.pdf> (дата звернення 4.11.2024).

УДК 338.58:65.014

*Гросул І.Д.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
(Науковий керівник: д.е.н., професор Зайченко В.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Оптимізація бізнес-процесів у сільськогосподарських підприємствах є надзвичайно актуальною темою, оскільки ефективність внутрішніх операцій безпосередньо впливає на продуктивність, рентабельність та конкурентоспроможність аграрного сектору. У сучасних умовах глобалізації ринків та посилення конкуренції, а також у зв'язку зі зростаючими вимогами до сталого розвитку та екологічної безпеки, потреба в інноваційних підходах до управління агропідприємствами стає особливо важливою. Перегляд та вдосконалення бізнес-процесів дозволяють підприємствам не тільки знижувати витрати та підвищувати ефективність, але й краще реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, адаптуватися до нових умов виробництва та ринкових викликів.

Бізнес-процеси становлять основу функціонування кожного сільськогосподарського підприємства, відіграючи ключову роль у розвитку національної аграрної економіки. Ефективне управління цими процесами, включаючи виробництво сільськогосподарських товарів та послуг, здійснюється через чітко визначені категорії бізнес-процесів: основні, допоміжні та процеси управління і розвитку.

Основні бізнес-процеси безпосередньо пов'язані з основною діяльністю підприємства, такою як вирощування та збір урожаю, тваринництво, забезпечуючи випуск продукції та її постачання до кінцевого споживача. Допоміжні процеси включають такі завдання, як логістика, технічне обслуговування обладнання та управління запасами, що підтримують основні процеси та забезпечують створення оптимальних умов для виробництва.

Процеси управління та розвитку зосереджені на оптимізації поточних операцій та плануванні стратегічного зростання. Ці процеси спрямовані на підвищення ефективності, зниження виробничих витрат, розширення виробничих потужностей та збільшення доданої вартості, що веде до зростання прибутків. Від ефективного управління бізнес-процесами залежить здатність агропідприємства адаптуватися до ринкових викликів та змін у зовнішньому середовищі, що є ключовим для успішного довгострокового розвитку.

Таким чином, всі категорії бізнес-процесів в аграрному підприємстві мають спільно функціонувати як єдина система, спрямована на досягнення основної мети – збільшення прибутку та забезпечення сталого розвитку.

Аналіз літературних джерел підкреслює, що бізнес-процеси компанії складаються з пов'язаних дій та функцій, необхідних для створення результату, який має вартість для клієнтів, як зовнішніх, так і внутрішніх. В умовах постійно змінюваного бізнес-середовища, основним завданням кожного підприємства є швидке виявлення та адаптація до соціальних змін, а також вжиття відповідних заходів для вдосконалення управління виробництвом і виправлення існуючих недоліків. Ефективний бізнес вимагає глибокого аналізу ринку, вивчення попиту споживачів і, на основі цих даних, організації виробництва відповідної продукції. Важливо, щоб усі категорії бізнес-процесів були інтегровані та функціонували як єдина система, що сприяє досягненню головної мети підприємства – збільшенню прибутку [3, 4].

Як свідчить наукова література: під бізнес-процесом у широкому значенні розуміється структурована послідовність дій з виконання певного виду діяльності на всіх етапах життєвого циклу предмета діяльності – від створення концептуальної ідеї через проектування до реалізації і результату (здача в експлуатацію об'єкта, постачання продукції, надання послуг, закінчення певної фази діяльності), тобто певний системно-замкнений процес [1, 2].

Ми вважаємо, що бізнес-процеси на сільськогосподарських підприємствах включають послідовність взаємопов'язаних дій, що трансформують сировину в готову продукцію, яка має вартість для споживача. Кожен з цих процесів на аграрному підприємстві координується відповідальним керівником, який забезпечує належне використання ресурсів та досягнення бажаних результатів, стартуючи від входу (початкові матеріали) і завершуючи виходом (фінальна продукція).

Оптимізація бізнес-процесів на підприємстві вимагає системного підходу, що включає аналіз і вдосконалення всіх сфер діяльності та управлінських функцій. Для ефективної оптимізації важливо визначити ключові процеси за певними критеріями, чітко сформулювати цілі та методи їх досягнення, визначити можливі варіанти оптимізації та забезпечити доступність інформації про плановані зміни.

Проте механізм оптимізації має бути адаптований до конкретних особливостей діяльності кожного підприємства, з урахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників, що впливають на його функціонування. Ефективне моделювання бізнес-процесів потребує глибокого розуміння всіх аспектів операційної діяльності підприємства.

Оптимізація бізнес-процесів на сільськогосподарських підприємствах залежить від аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на їхню діяльність. Внутрішні фактори включають організаційну структуру ферми, методи взаємодії з постачальниками і покупцями, управління виробничими процесами, обсяги угод, доступність фінансування, системи внутрішньої комунікації, ефективність існуючих бізнес-процесів, та документообіг. Зовнішні фактори охоплюють законодавчі вимоги та стандарти, які можуть впливати на терміни і якість виконання робіт, особливо в контексті залежності від зовнішніх контрагентів.

Завдяки оптимізації, сільськогосподарські підприємства можуть збільшити свою інвестиційну привабливість, налагодити кореляцію між стратегічними цілями і показниками продуктивності, ефективно виявляти та мінімізувати ризики, скоротити час і витрати на операційну діяльність, а також підвищити гнучкість управління. Додатково, оптимізація сприяє підвищенню рівня інформатизації, сертифікації та стандартизації продукції згідно міжнародних стандартів, що значно підвищує конкурентоспроможність підприємства на внутрішніх та зовнішніх ринках, а також сприяє чіткому розумінню співробітниками своїх обов'язків у досягненні корпоративних цілей.

Для ефективної оптимізації бізнес-процесів на сільськогосподарському підприємстві необхідно впровадити комплексні заходи, які включають наступні стратегічні напрямки:

1. Автоматизація процесів: впровадження ERP систем (інтеграція системи планування ресурсів підприємства (ERP) для автоматизації звітності, обліку, управління запасами, і відстеження виробництва); технології точного землеробства (використання супутникових технологій, дронів, IoT сенсорів для точного моніторингу стану посівів і тварин).

2. Стандартизація процесів: розробка та впровадження стандартних операційних процедур (SOPs) для кожного аспекту виробництва та управління; сертифікація процесів та продукції за міжнародними та національними стандартами якості.

3. Оптимізація ланцюга поставок: перегляд та оптимізація логістики та каналів розподілу; співпраця з надійними постачальниками і покращення умов контрактів.

4. Підвищення кваліфікації співробітників: проведення регулярних тренінгів і навчань для співробітників; впровадження мотиваційних програм для підвищення продуктивності праці.

5. Керування ризиками: аналіз потенційних ризиків для бізнесу та розробка планів їх мінімізації; створення резервних планів для критичних ситуацій, наприклад, природні катаклізми.

6. Вдосконалення внутрішньої комунікації: впровадження ефективних інструментів для внутрішньої комунікації; регулярне проведення зборів і нарад для координації діяльності підприємства.

7. Екологічна стійкість: інтеграція екологічно стійких практик у всі бізнес-процеси; моніторинг та зменшення впливу агродіяльності на навколишнє середовище.

8. Інновації та дослідження: інвестування в наукові дослідження та розробку нових продуктів та впровадження інноваційних рішень для підвищення ефективності виробництва.

Впровадження цих шляхів оптимізації може допомогти сільськогосподарським підприємствам підвищити їх конкурентоздатність на ринку, забезпечити стале зростання та зменшити вплив виробничих процесів на навколишнє середовище.

Список використаних джерел:

1. Ареф'єва О.В., Луцька Т.В. Бізнес-процеси підприємств сфери послуг: фактори, формування, конкурентоспроможність: монографія. Київ: Вид. Європейського ун-ту, 2009. 96 с.

2. Демиденко В.В. Управління бізнес-процесами як складова процесного підходу до управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek20151145>.

3. Козаченко О.В., Ляшенко О.М., Ладко І.Ю. Управління великим підприємством: монографія. К.: Лібра, 2006. 384 с.

4. Чорнобай Л.І., Дума О.І. Бізнес-процеси підприємства: класифікація та структурно-ієрархічна модель. *Економічний аналіз*. 2015. Том 22. № 2. С. 171-182.

УДК 331.56:331.5:519.22

*Гук І.-М.Р.,
здобувачка вищої освіти
(Науковий керівник: к.е.н., доцент Зомчак Л.М.)
Львівський національний університет ім. Івана Франка
м. Львів*

КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ТА ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ГЕТЕРОСКЕДАСТИЧНОСТІ

Аналіз економічних показників, таких як рівень зайнятості та рівень економічної активності населення, є важливим для розуміння стану економіки та прогнозування її розвитку. Однак, при побудові економетричних моделей для аналізу цих показників часто виникає проблема гетероскедастичності, яка може значно вплинути на результати дослідження. У контексті аналізу рівня зайнятості та рівня економічної активності населення, гетероскедастичність може свідчити про наявність структурних змін в економіці, нерівномірний